Fülep Teofil
http://teo73.freeweb.hu f.teo73(at)freemail.hu

Tapasztalataim és gondolataim a Bükk hegységi turizmus alakulásáról

Előadás
III. Természetvédelmi szeminárium: Turizmus és természetvédelem.
Túrkeve, 2005.09.13–15.

Holocén Természetvédelmi Egyesület,
Miskolc, 2005

Tartalom

A bükki turizmusról általában	3–5
Az autós turizmus	6–60
A motoros turizmus	61–65
A kerékpáros turizmus	66–68
Összegzés, javaslatok	69

A bükki turizmusról általában

A turizmus…

– Divatja, sajátossága a 20-21. századnak (társadalmi, gazdasági és technikai okok)

– Bevételi, megélhetési lehetőség

– Hatással van a természetre/környezetre

  – természeti károk
  – természetvédelem ← bevételi lehetőség

↓

Több figyelem szükséges!

(monitoring, szabályozás)

Tapasztalataim a bükki turizmus alakulásáról

– A régi múltú turisztikai központok felkapottá váltak az utóbbi években

pl. Bánkút, Sebesvíz, Jávorkút, Szentlélek, Hármaskút, Csorgóskút, Barátságkert, Szilvásvárad–Szalajka-völgy, Miskolc–Lillafüred, Garadna

- kiépítettség-növekedés, szolgáltatások
- forgalomnövekedés

– A turisztika feltételei javultak, bővültek (turisztikai kínálat)

- turisztikai szolgáltatások, útminőség, tanösvények, ökoturizmus stb.
- turistatérképek, turistaatlasz és útikönyv, nyomtatott és internetes turisztikai kiadványok

– A turistaforgalom növekedett (turisztikai kereslet)

- autós turizmus: autós piknikező turizmus, autós–bakancsos turizmus
- motoros turizmus
- kerékpáros turizmus

Megfigyelésem a BNP turizmus-irányításával kapcsolatban

– Forgalomkorlátozás

70-es évek: autós turizmus áradata → válság (BNP 1983: 160, 411; 2002: 549)
→ forgalomkorlátozás: sorompós és kőhányásos útlezárás, (útdíj)
1979/80 → 112→76 ajánlott túraútvonal, mind gyalogos (BNP 1983: 411; 2002: 549) —→

– Jelzett turistautak elterelése, barlanglezárások, engedélykötelezettség
fokozottan védett természeti területek: pl. Ablakos-kő-völgy, Őserdő (IUCN A-B-C-D zónák)

– Tanösvények, információs táblák
tanulmányi séták, természeti turizmus, ökoturizmus (pedagógia)

– Szelíd turizmus: kerékpáros túrautak, kölcsönző (BNP 2002: 550)

– Ellenőrzések, (figyelmeztetések, büntetések)

Az autós turizmus

– Mostanára elterjedtté, a Bükkre is jellemzővé vált, okai:

- ország- ill. világszerte növekvő gépkocsiszám
- a társadalmi közép/felső réteg anyagi erősödése, felesleg-felhalmozódás (Mo. a felső 20% közelében van)
- a technikai lehetőségek javulása/tömegközlekedési gondok
- nincs akadálya, lehetőség van rá, sőt szolgáltatások fogadják

– A Bükk ill. a BNP nagy része gépjárművel bejárható.

– A Bükköt helyenként és időszakonként az autósok „uralják”: pl. napsütéses „kirándulóidős” szabad- és munkaszüneti napok (május 1.)

– Az autós turizmus főbb céljai, tevékenységei: piknikezés/kempingezés (sütés-főzés, napozás, játék stb.); séta, kirándulás, túra (az autót lerakva); síelés (hószezonban); „autózás”

Fotók © Fülep Teofil

Táblák, melyek az autós turistákat csalogatják

A jávorkúti út elágazása a Garadna-völgyben, Bükk 2005.05.29. Fülep Teofil

Az egykori egyetlen fizetős sorompó ma nyitva áll,
de Jávorkút után az út lezárva

Hegyikerékpárral a jávorkúti út bejáratánál, Garadna-völgy, Bükk 2005.05.29. Fülep Teofil

Sebesvíz – autósoknak…

Sebesvíz Panzió Étterem, Bükk 2005.05.30. Fülep Teofil

Sebesvíz parkja…

A Sebesvíz Panzió Étterem parkja, Bükk 2005.05.30. Fülep Teofil

A Bolhás tiszta – Sebesvíz és Jávorkút között…

Jávorkút kis parkolója
Jávorkút Panzió Étterem, Bükk 2005.05.21.; Fülep Teofil

Jávorkút, a bükk-fennsíki autós turizmus egyik központja 2004.09.04. Fülep Teofil,

Jávorkút nagy parkolója

Jávorkút, a bükk-fennsíki autós turizmus egyik központja 2004.10.23. Fülep Teofil

Sorompóval lezárt út Jávorkúton a Bolhási-fenyves felé, Bükk 2005.05.30. Fülep Teofil

Jávorkút határában sorompóval lezárt út (a Nagy-mező irányában)

Sorompóval lezárt út Jávorkúton a Nagy-mező felé, Bükk 2005.05.30. Fülep Teofil

Bánkút határában sorompóval lezárt út (a Nagy-mező irányában)

Sorompóval lezárt út Bánkút határában a Nagy-mező felé, Bükk 2005.05.21. Fülep Teofil

Autós turisták a Nagy-mező határában

Autós turizmus a Bükk-fennsíkon, Síház, Nagy-mező 2005.05.21. Fülep Teofil

Turisták Bánkúton

Autós turizmus, Bánkút, Bükk 2005.05.21. Fülep Teofil

Turisták Bánkúton

Autós turizmus, Bánkút, Bükk, 2005.05.21. Fülep Teofil

Bánkúton turistákra várva…

Fehér Sas Panzió, Bánkút, Bükk 2005.05.21. Fülep Teofil

Turisták Bánkúton

Fehér Sas Panzió, Bánkút, Bükk 2005.05.21. Fülep Teofil

Lakodalom Szentléleken

Lakodalom Szentléleken, a Bükk-fennsíkon, Bükk 2005.08.27. Fülep Teofil

Turisták a Kékesen, a Mátrában

Turizmus “az ország tetején”, Kékes-tető, Mátra 2005.06.08. Fülep Teofil

Turistákra várva a Kékesen, a Mátrában

Kányai Uram Fogadója, Kékes-tető, Mátra 2005.06.08. Fülep Teofil

Turistákra várva a Kékesen, a Mátrában

A sípálya tetején, Kékes-tető, Mátra 2005.06.08. Fülep Teofil

Turistákra várva a Kékesen, a Mátrában

Hordó Büfé, Kékes-tető, Mátra 2005.06.08. Fülep Teofil

Bánkúton, amikor behajtani tilos, de lehet…

Behajtani tilos, de lehet... Bánkút határában az Ómassára vezető régi útnál, Bükk 2005.05.21. Fülep Teofil

Nyitott sorompó Bánkút határában

Sorompó Bánkút határában Ómassa felé, Bükk 2005.05.21. Fülep Teofil

Nyitott sorompó Bánkút határában

Autós turizmus a Bükk-fennsíkon Csurgó és Bánkút között 2005.05.21. Fülep Teofil

Autós turisták Csurgón

Autós turizmus a Bükk-fennsíkon, Csurgó 2005.05.21. Fülep Teofil

Autós turista a Bálvány oldalában

Autós turizmus a Bükk-fennsíkon, Bálvány 956 m 2005.05.21. Fülep Teofil

Felhajtási lehetőség a Kis-fennsíkra, a Lencsés felé

Földút elágazása a Garadna-völgyből a Lencsés felé, Bükk 2005.05.29. Tülep Teofil

Sorompó a Tekenős-völgy bejáratánál a Garadna-völgyben, Bükk 2005.05.29. Fülep Teofil

Az aszfaltpályára vezető út szétvert kőhányása, Közép-Garadna, Garadna-völgy, Bükk 2005.05.29. Fülep Teofil

„Gyakorló” aszfaltpálya Közép-Garadnán

Aszfaltpálya a Bükkben, Garadna-völgy, Közép-Garadna 2005.05.29. Fülep Teofil

Lehajtási lehetőség a bánkúti útról, a Tekergő felé

Nyitott sorompó a bánkúti útról Varbó felé

A varbói út elágazása a bánkúti útról, Csókás, Bükk 2005.05.29. Fülep Teofil

Egykori sorompó helye a Bánya-bükk bejáratánál

Sorompó helye Miskolc határában, a Vadas Jenő-völgy bejáratánál, Bükk 2005.05.30. Fülep Teofil

Pihenőhely Ludnapusztánál, Bükk 2005.06.18. Fülep Teofil

Sorompó a Harica völgyében, Bükk 2005.06.18. Fülep Teofil

Egykori sorompó helye a Kis-fennsík felé, Varbó térségében
Sorompó helye a Csókás-felé a Nádas-völgyben, Bükk 2005.06.18. Fülep Teofil

Nyitott sorompó Varbó térségében

Sorompó a Taksa-lápa felé a Nádas-völgyben, Bükk 2005.06.18. Fülep Teofil

Turisták Lillafüreden

Turistaforgalom a Bükkben, Lillafüred 2005.05.29. Fülep Teofil

Turisták Lillafüreden

Turistaforgalom a Bükkben, Lillafüred 2005.05.29. Fülep Teofil

Autós turisták a Csanyikban

Autós turizmus a Csanyik-völgyben, Bükk 2005.05.29. Fülep Teofil

„Sarompó” a Csanyik határában a Forrás-völgy felé
Javított földút a Forrás-völgy felé, Csanyik-völgy, Bükk 2005.05.30. Fülep Teofil

„Sorompó” a Csanyik határában a Forrás-völgy felé
Sorompó a Forrás-völgy bejáratánál, Bükk 2005.05.29. Fülep Teofil

Autós turisták a Csanyikban

Autós turizmus a Csanyik-völgyben, Bükk 2005.05.29. Fülep Teofil

A tegnapi autós turisták nyomai a Csanyikban

A tegnapi autós turisták nyomai a Csanyik-völgyben, Bükk 2005.05.30. Fülep Teofil

Az autós turisták szemete a Csanyikban…

Szemét a Csanyik-völgy pihenőhelyén egy hétvége után, Bükk 2005.05.30. Fülep Teofil

Az autós turisták szemete Jávorkúton

Az autós turisták szemete a Bükk-fennsíkon,
Jávorkút 2005.05.30. Fülep Teofil

Az (autós) turisták szemete a Csúcsos-hegyen, a Gerecsében

Erdei pihenőhely a Csúcsos-hegyen, Gerecse 2005.06.30. Fülep Teofil

Elgázolt erdei sikló

Erdei sikló (Elaphe longissima) elütve és zöld döglégy (Lucilia caesar), Töviske-völgy, Bükk 2005.06.18. Fülep Teofil

Elgázolt törékeny gyík (Létrás-tető, Nagy-fennsík, Bükk)

Törékeny gyík (Anguis fragilis) elütve, Létrás, Bükk 2005.07.18. Fülep Teofil

Elgázolt béka

Béka elütve, Létrás, Bükk 2005.07.18, Fülep Teofil

– Foghíjas és kihasználatlan a Bükk természetes védelmi rendszere:

1. földrajzi távolság, 2. domborzat és terepviszonyok, 3. rejtettség

– Összefüggés a természeti károk és a látogatottság/útközelség között.

– Következmények:

• az autósok otthonosan mozognak a Bükkben, a hajdani természetjárók bázisait „elfoglalták” – megnőtt ill. nagy a látogatók (turisták) száma

• kevés az autósok (autós–bakancsosok) által elérhetetlen hely → több ember jut el a természeti értékekben gazdag helyekre

• apránként szaporodnak és szélesednek az autós pihenőhelyek

• a gépjárművek által okozott általános károk: légszennyezés, olaj, zaj, talajtömörítés, állatgázolás

• nagyobb turistaforgalom → nagyobb kártétel: taposási kár, zavarás, virágszedés, szemét, eldobott cigarettacsikk stb.

• „a természet szentélyét” szabadidőparkként használják

BNP monográfia 1983:

- Tervek az autóforgalom visszaszorítására. (BNP 1983: 37, 411, 418-20)
- „[…] a fennsíkon autóparkolók nem építhetők.” (BNP 1983: 37)
- *„Lehet választani, autók a fennsíkon vagy gyalogos emberek.”* (BNP 1983: 37)

S z e m l é l e t v á l t á s

↓

BNP monográfia 2002:

- „[…] a gépjárművel érkező látogatók ellenőrizhetetlen tömege rajzik szét a hegységben, ahol még jelenleg számtalan erdészeti feltáróúton tudják megközelíteni a természeti értékeket, és szándékos vagy jóhiszemű jelenlétükkel kárt okoznak. Ugyanakkor a gépkocsis turizmus bizonyos fokú kiszolgálása is cél addig, amíg létezik, azaz ütemterv szerint zajlik a parkolók, pihenőhelyek, utak menti bemutatóösvények, információs táblák kihelyezésének programja.” (BNP 2002: 589)

Az autós turizmus magától nem fog megszűnni!

Autós turizmus addig létezik, amíg nem tesznek kellően ellene.

A motoros turizmus

– Az autós turizmushoz hasonló környezeti hatása van ill.
a hatása részben az autókra, részben a kerékpárokra hasonlít.

– Felosztása:

- Klasszikus motoros turizmus (műúton)

Környezeti hatása ≈ autó

- Terepmotoros turizmus (műúton, földúton, terepen)

Nagy zajt csapnak és feltépik a talajt!

– Fizikai akadályokkal nehéz távol tartani őket!

Motoros turizmus a Bükkben, Garadna-völgy, Közép-Garadna, Bükk 2005.05.29. Fülep Teofil

Kvad Lillafüreden,
útra készen…
Motoros turizmus a Bükkben, Lillafüred 2005.05.29. Fülep Teofil

Nyitott sorompó a bánkúti útról Varbó felé – és a kvad…

Motoros turizmus a varbói út elágazásánál, bánkúti út, Csókás, Bükk 2005.05.29. Fülep Teofil

Motoros turizmus a Bükk-fennsíkon, Tar-kő 950 m közelében 2005.05.21. Fülep Teofil

A kerékpáros turizmus

– A szelíd turizmus, az ökoturizmus és a sportturizmus egyik kiváló ága. (A hegyi kerékpározás különösen jó erőnlétet és sok tapasztalatot kíván.)

– A természeti területek kerékpáros turizmusát kritika is éri (károkozás a talajban–növényzetben).

– Felosztása:

- aszfaltúti kerékpározás: A világ leghatékonyabb és legszelídebb közlekedési eszköze/turizmusa.
- terepkerékpározás
  - túrázók (trekking) – Úton haladva ártalmatlan, úton kívül vonalas eróziót okoz.
  - extrém kerékpárosok: „downhill”, „dual”, „dirt” – Kárt okozhat a növényzetben és a talajfelszínen + balesetveszélyes.

Kerékpárok nyomai és gépjárművek nyomai…

Járműnyomok az úton, Kaszás-rét, Bükk 2005.07.30. Fülep Teofil

A kerékpárosok tehát nagyon sokfélék,
így környezeti hatásaikban is nagymértékben különböznek egymástól.

– A kerékpáros turizmus további támogatásra érdemes (fenntarthatóság!), az utakat használó túrázókat nem érheti kritika. (kerékpáros turistajelzések)

– Az előbbiektől eltérő megítélés illeti azokat a kerékpáros ágazatokat, amelyek csak a domborzati és terepviszonyok miatt mennek a természetbe (extrém sportok) – távol kell tartani a hegységtől.

– A gyalogos természetjárók ill. a nyilvánosság számára nyomatékosítani a kerékpározás előnyeit, és helyes módját. (népszerűsítés)

Összegzés, javaslatok

- A Bükk hegység, a BNP belső része a csend hazája, a természetjárók birodalma legyen (túrázók, kirándulók, kutatók).
- A „szabadidőpark” jellegű tájhasználat ne jusson túl a hegység peremén.
- Tömegközlekedés, hegységperemi (őrzött) parkolók.
- A gyalogos (bakancsos) és a kerékpáros turizmus ösztönzése (tanösvények, esőbeállók, szolgáltatások) – Népegészségügyi kérdés is!
- Az utak következetes lezárása, hatékony forgalomszabályozás, az autós/motoros turizmus visszaszorítása.
- A fogyasztói társadalom kiszolgálásának visszaszorítása.
- Rendszeres ellenőrzés, szükség esetén büntetés.

Köszönöm a figyelmet!